

WAT IS HET?

*Spelling gaat over de manier waarop **woorden visueel** worden weergegeven.*

Om de klankvorm van een woord om te zetten in een geschreven woord is kennis van klanken en letters en de koppeling daartussen nodig. Met deze kennis kunnen klankzuivere woorden correct worden gespeld. Dit wordt ook wel het **fonologisch principe** genoemd.

In het Nederlands komen ook veel woorden voor waarvan de schrijfwijze niet direct is af te leiden van de klankvorm: niet-klankzuivere woorden. De schrijfwijze van deze woorden wordt bepaald door andere principes van het Nederlandse spellingsysteem. Zo stelt het **etymologisch principe** dat we de oorspronkelijke schrijfwijze van woorden handhaven. Denk hierbij bijvoorbeeld aan ei/ij-woorden: we schrijven zei anders dan zij, omdat deze twee woorden vroeger verschillende werden uitgesproken. Ook leenwoorden zoals garage en enquête vallen onder het etymologisch principe. Ten slotte zijn er woorden als paard, waarin de klank /t/ aan het einde van het woord wordt weergegeven als een d, en manen, waarin de klank /aa/ wordt weergegeven door een a. Bij deze woorden geldt het **morfologisch principe**, dat stelt dat we hetzelfde woord(deel) en woorden die op dezelfde manier worden gevormd zoveel mogelijk op dezelfde manier schrijven (bijv. kant-kanten en stationsstraat vanwege stationsweg).

Om niet-klankzuivere woorden goed te kunnen spellen, passen we **spellingregels** toe. Er zijn echter veel **uitzonderingen** op de spellingregels, wat het Nederlandse spellingsysteem erg lastig maakt.

*Interpunctie is het gebruik van **leestekens**, zoals punten, komma's en uitroepetekens.*

Dit heeft, net als spelling, te maken met tekstverzorging. Door leestekens correct te gebruiken worden teksten beter leesbaar.

HOE ZIET EFFECTIEF SPELLING- EN INTERPUNCTIEONDERWIJS ERUIT?

Binnen het spellingonderwijs is een grote rol weggelegd voor **instructie**. Uit onderzoek blijkt dat het effectief is als je als leerkracht spelling- en interpunctieregels en **strategieën** expliciet uitlegt.

Voor **werkwoordspelling** is expliciete instructie in het gebruik van een **stappenplan** bevorderend. Dit is een algoritmische benadering van het spellen. De effectiviteit hiervan is het grootst wanneer leerlingen het gebruik van dit stappenplan automatiseren en grammaticale kennis kunnen toepassen.

Naast expliciete instructie, is het effectief als je uitlegt welke **principes** ten grondslag liggen aan de spellingwijze van woorden. Door uitleg te geven over de principes van het Nederlandse spellingonderwijs krijgen leerlingen meer inzicht in spelling, wat het **spellingbewustzijn** bevordert. Leerlingen met een groot spellingbewustzijn kunnen goed reflecteren op het spellingproces en hun eigen spellingvaardigheden. Je

kunt dit stimuleren door leerlingen hun **eigen spelling en interpunctie** te laten **nakijken** en **verbeteren** en hier vervolgens op te **reflecteren**. Ten slotte is het effectief om het **spellinggeweten** van leerlingen te stimuleren. Hierbij gaat het om de **motivatie** om correct te spellen. Door aandacht te besteden aan het belang van correcte spelling en interpunctie in teksten, zijn leerlingen gemotiveerd om hier zo min mogelijk fouten in te maken.

Bij **werkwoordspelling** liggen grote kansen om het spelling- en grammaticaonderwijs te **integreren**. Het correct spellen van werkwoorden vraagt namelijk niet alleen om kennis van het woord zelf, maar ook om grammaticale kennis en vaardigheden. De spellingwijze hangt af van de grammaticale positie van het woord in de zin. Spelling en grammatica zijn dus nauw met elkaar verbonden en spelen beiden ook een grote rol in het schrijfproces. Bovendien blijkt uit onderzoek dat betekenisvol en semantisch georiënteerd grammaticaonderwijs leidt tot minder interpunctiefouten.

Het is dan ook goed mogelijk om het spelling-, grammatica- en schrijfonderwijs met elkaar te integreren. Dit kan bijvoorbeeld door binnen schrijfoopdrachten expliciet aandacht te besteden aan spellingregels en grammaticale analyse.

WAT ZEGT ONDERZOEK OVER SPELLINGSONDERWIJS?

